

GROEN LINKS ZOETERMEER

Groene Verandering

Verkiezingsprogramma GroenLinks Zoetermeer 2018–2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Wij gaan voor verandering	3
Leeswijzer.....	4
De sociale gemeente.....	5
Inleiding	5
Optimaal leren.....	6
Voor ieder kind passende zorg	7
Zorg en ondersteuning op maat.....	8
Iedereen een fatsoenlijk bestaan.....	9
Betaalbaar en prettig wonen	10
Nieuw economisch elan	11
De Groene Gemeente.....	14
Inleiding	14
Samen werken aan een klimaatneutraal Zoetermeer.....	14
Groene mobiliteit.....	16
Luchtkwaliteit	17
Groen in de stad	18
Natuur.....	19
Dierenwelzijn.....	20
Circulaire economie en afval	21
De open gemeente.....	23
Inleiding	23
De gemeente is er voor haar inwoners	24
Ieder mens telt mee	25
Een sterke cultuursector	26
Iedereen kan sporten.....	27
Levendige wijken	28
Een veilige leefomgeving	29
Kiezen en delen (hoe gaan we dat betalen?)	31

Wij gaan voor verandering

GroenLinks staat voor verandering. In het Zoetermeer van de toekomst is eerlijk delen vanzelfsprekend (sociale gemeente). In het Zoetermeer van de toekomst kan iedereen in verbondenheid een plezierig leven leiden (open gemeente). Het Zoetermeer van de toekomst is een duurzame, groene en natuurrijke stad, die we met een gerust hart kunnen overdragen aan onze kinderen en kleinkinderen (groene gemeente).

De verandering die we nastreven zal niet vanzelf komen. Veranderen is een werkwoord. Stap voor stap werken we naar ons doel toe. Daarom zorgen we ervoor dat mensen zich met elkaar verbonden kunnen voelen, door te kiezen voor hoop en het geven van vertrouwen.

Als we geen hele stap kunnen zetten, dan zetten we een halve stap, maar nooit zonder onze waarden uit het oog verliezen. Wij delen de welvaart eerlijk, wij kiezen voor een duurzame toekomst, en streven ernaar dat mensen plezierig kunnen samenleven.

De afgelopen maanden zijn we veel de straat op geweest. Hebben wij bij mensen aangebeld en vele gesprekken gevoerd over wat de mensen in onze stad bezighoudt. Die gesprekken zijn inspiratie geweest voor dit programma. Wij hopen uiteraard dat deze mensen zich kunnen herkennen in ons programma.

Het verkiezingsprogramma van GroenLinks Zoetermeer is opgebouwd volgens de drie hoofdlijnen waar GroenLinks verandering wil realiseren. Zoetermeer wordt een sociale gemeente, Zoetermeer wordt een groene gemeente en Zoetermeer wordt een open gemeente.

De sociale gemeente

GroenLinks wil dat iedereen in onze gemeente een fatsoenlijk bestaan kan opbouwen. Iedereen moet kunnen meedoen, via een betaalde baan, vrijwilligerswerk of op school. Als het mensen zelf niet lukt om een baan te vinden, dan willen wij dat de gemeente helpt. Als je je baan verliest of ziek wordt, moet er een goed sociaal vangnet zijn. Zoetermeer laat mensen nooit in de steek. GroenLinks vindt ook dat ieder kind een goede start en een eerlijke kans verdient. Om goed te kunnen leren op school, maar ook om te ontdekken wat zijn of haar dromen zijn. En in de zorg staan niet regels en structuren centraal, maar aandacht voor de mens. Er is ruimte om te kijken naar wat mensen kunnen en wat zij zelf willen. Bovendien zorgen we ervoor dat iedereen kan wonen in een betaalbaar huis.

De groene gemeente

GroenLinks wil dat onze kinderen kunnen opgroeien in groene en gezonde wijken. Wij willen dat kinderen zorgeloos buiten in het groen kunnen spelen en schone lucht kunnen inademen. Daarom kiezen wij voor schoon vervoer zonder uitstoot, voor mooie groene parken met ruimte om te spelen en te sporten en voor energiezuinige huizen. Als we kiezen voor schone, groene en gezonde oplossingen, geven we straks een gezonde planeet en een evenwichtig klimaat door aan onze kinderen en kleinkinderen.

De open gemeente

GroenLinks geeft vertrouwen aan mensen. Wij geloven dat ieder mens zelf wat van zijn of haar leven wil maken en zelf wil bijdragen aan de eigen omgeving. Daarom geven wij ruimte aan betrokken burgers die hun omgeving groener, mooier of schoner willen maken. Daarom geven wij vertrouwen aan docenten, verpleegkundigen en andere professionals die mensen helpen. De wensen en mogelijkheden van de mensen zelf zijn voor ons het uitgangspunt.

Leeswijzer

Dit verkiezingsprogramma is onze opdracht aan onze toekomstige gemeenteraadsfractie. Wij vragen de fractie om hun politiek volgens deze lijnen in de praktijk te brengen. Per hoofdonderwerp hebben we een aantal deelonderwerpen uitgewerkt, waarbij we aangeven welke verandering we nastreven. Bij elk thema geven we voorbeelden van maatregelen, die in de praktijk gebracht kunnen worden om die verandering te realiseren. Daarmee maken we duidelijk hoe we de sociale, open en groene gemeente in de praktijk voor ons zien.

We hebben er voor gekozen om niet een uitputtend verkiezingsprogramma met gedetailleerde maatregelen te schrijven. Het kan daarom zijn, dat niet alle onderwerpen en maatregelen die in de gemeentepolitiek aan de orde kunnen komen, teruggevonden kunnen worden in dit programma. In dat geval zal de nieuwe fractie de in dit programma neergelegde koers volgen. We delen de welvaart eerlijk, we gaan voor een groene en duurzame toekomst voor onszelf, onze kinderen en kleinkinderen en je kan bij ons een plezierig leven leiden.

In Zoetermeer zullen we andere partijen in de gemeenteraad moeten overtuigen om onze voorstellen te steunen. We zullen dus verbinding zoeken met andere partijen en zeker water bij de wijn moeten doen. Daardoor laten we ons niet teleurstellen. De richting van de verandering die we voorstellen, zullen we nooit uit het oog verliezen.

De sociale gemeente

Inleiding

GroenLinks wil van Zoetermeer de sociale gemeente maken waar we eerlijk met elkaar delen en er geen beperkingen mogen zijn voor mensen om zich te ontwikkelen. Om dit te kunnen realiseren staan we voor grote uitdagingen.

Op het gebied van onderwijs betekent dit dat het gezin waarin je opgroeit niet mag bepalen of je jouw dromen kunt waarmaken. Achterstanden bij grote groepen leerlingen vinden we niet acceptabel en talenten van kinderen moeten de ruimte krijgen. De integrale kindcentra zijn hierbij een mooi voorbeeld van de eerste stappen die Zoetermeer op dit gebied heeft gezet. Ook accepteren we niet dat jongeren worden afgeschreven of dat zij school voortijdig verlaten. We helpen deze jongeren met het opstellen van doelen waar zij naar toe kunnen werken.

Wanneer kinderen of jongeren in problemen (dreigen te) komen, zorgt Zoetermeer voor passende hulp. Vaak spelen er niet alleen problemen bij het kind, maar binnen het hele gezin. In dat geval moet de jeugdzorg tot doel hebben om met gemeente en andere professionals snel te kunnen optreden. Om dit te realiseren moeten de wachtlijsten in de jeugdzorg worden opgelost. Tot slot is de inzet van zorg het meest effectief als er samen met jongeren en hun ouders gezocht wordt naar de beste oplossing.

Ouderen en mensen met een beperking verdienen humane zorg. GroenLinks vindt dat de gemeente het mogelijk moet maken dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen in hun eigen, vertrouwde omgeving.

In de zorg staan mensen die hulp nodig hebben centraal, met hun eigen talenten en hun eigen behoeften. Dát moet het uitgangspunt zijn, in plaats van de regels van de gemeente.

Schuldenproblematiek en zorggebruik gaan vaak hand in hand. Voor GroenLinks zijn gezinnen in schulden een doorn in het oog. De gemeente zet daarom alles op alles om schulden zo spoedig mogelijk op te lossen. De door de gemeente aangestelde hulpverlener moet daarbij ruimte hebben om van de gangbare paden af te wijken om ieder gezin snel en effectief te kunnen helpen. In ieder geval mag de gemeente niet zelf bijdragen aan het vergroten van de schuldenlast.

Het aantal gezinnen dat leeft in armoede is de afgelopen jaren toegenomen in Zoetermeer. Zij moeten maximale ondersteuning krijgen, waarbij vooral kinderen zo weinig mogelijk gevolgen ondervinden van problemen waarvoor zij nooit verantwoordelijkheid zijn.

Door beter te kijken naar de problemen in gezinnen blijkt vaak ook dat er een huisvestingsvraagstuk is. Als je te duur woont, kan de armoede snel toeslaan. In Zoetermeer bestaat de ambitie om minimaal 10.000 extra woningen te bouwen. Cruciaal is dat daarbij de nadruk gaat liggen op koop- en huurwoningen voor middeninkomens, goedkopere jongerenwoningen en zorgwoningen. GroenLinks wil daarom strikte afspraken maken met woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars. Uiteindelijk met als doel om in elke wijk voldoende betaalbare woningen te realiseren.

Uiteindelijk worden mensen het meest gelukkig als ze een baan hebben, dat voldoende middelen van bestaan oplevert. Met name kleine ondernemers zijn hierbij

van groot belang om te zorgen voor werkgelegenheid en leefbare wijken. Daarnaast wil GroenLinks maximaal inzetten op duurzame en innovatieve bedrijven. Als winkelruimtes of kantoorgebouwen leegstaan, bieden we daar onderdak aan creatieve ondernemers, kunstenaars en startups. Zo voorkomen we bovendien verloedering. Of er ooit volledige werkgelegenheid zal zijn voor iedereen is maar de vraag. Dat vraagt om een andere bejegening van mensen, die langdurig aangewezen zijn op een uitkering. Meedoen in de samenleving heeft voor hen prioriteit.

Optimaal leren

Elke inwoner moet zich optimaal kunnen ontwikkelen in Zoetermeer. De stappen die de gemeente de afgelopen jaren heeft gezet met de integrale kindcentra (plek waar buitenschoolse opvang, school en zorg samen komen) en de Dutch Innovation Factory zijn stappen in de goede richting, maar daarmee zijn de beperkingen voor mensen om zich te kunnen ontwikkelen nog niet verdwenen.

Een volgende stap die GroenLinks wil zetten is het aantal integrale kindcentra verder te verbreden. Dit zorgt voor een doorlopende leerlijn. Hierdoor kunnen achterstanden op het gebied van taal- en rekenen eerder ontdekt en aangepakt worden.

In het passend onderwijs zijn er leerlingen die geen plek kunnen vinden binnen Zoetermeer. Dit betekent dat kinderen soms 1,5 uur per dag moeten reizen om een onderwijsplek te hebben. GroenLinks wil het aanbod van passend onderwijs binnen Zoetermeer daarom vergroten.

Jongeren stimuleren we door ze uitdagingen te bieden en verantwoordelijkheid te geven. Daarnaast moeten we zorgen voor passend onderwijsaanbod en een betere aansluiting tussen arbeidsmarkt en onderwijs. GroenLinks wil daarom extra HBO-opleidingen naar Zoetermeer halen en zorgen voor meer vak- en ambachtsscholen. Om tot optimale schoolprestaties te komen zijn goede schoolgebouwen noodzakelijk. Bij de ontwikkeling van integrale kindcentra's moet er nadrukkelijk aandacht zijn voor de wensen van leerkrachten. De scholen en hun terreinen zijn duurzaam gebouwd en aangelegd.

Wat gaan we veranderen?

In Zoetermeer zorgen we dat achterstanden op het gebied van onderwijs zo snel mogelijk worden weggewerkt en zoveel mogelijk kinderen en jongeren een passende plek in het onderwijs vinden. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Meer integrale kindcentra](#)

De gemeente maakt samen met het onderwijs een plan om in 2030 alle Zoetermeerse scholen om te bouwen tot integrale kindcentra met een bijpassend en overkoepelend leerplan. Hier is ook ruimte voor kinderen met een beperking.

➤ [Uitbreiding passend onderwijs](#)

Samen met onderwijsinstellingen en het zorgveld wordt gezocht naar oplossingen om meer leerlingen in Zoetermeer een plek in het passend onderwijs te kunnen geven.

➤ [Aansluiten op belevingswereld jongeren](#)

De gemeente zorgt in samenwerking met jongerenwerk en scholen voor uitdagende leertrajecten en stageprojecten voor jongeren.

➤ [Inschakelen van het bedrijfsleven](#)

Voor vroegtijdig schoolverlaters en leerlingen die beter leren in de praktijk, worden samen en in overleg met het bedrijfsleven stage- en leerplekken ingericht.

➤ [Duurzame gebouwen en schoolterreinen](#)

Alle nieuwe schoolgebouwen zijn energieneutraal en aardgasvrij. Voor de bestaande gebouwen wordt een plan gemaakt om ze te verduurzamen. Zoetermeer sluit zich hiertoe aan bij de Green Deal Scholen. Schoolpleinen worden groen ingericht.

Voor ieder kind passende zorg

GroenLinks wil dat elke kind de hulp krijgt die hij of zij nodig heeft om ondanks ziekte, gebrek of andere problemen, op zo'n kort mogelijke termijn weer met zijn dromen aan de gang te kunnen gaan. Dit betekent een persoonlijke benadering waarin het soms nodig is om niet alleen naar het kind, maar naar het hele gezin te kijken.

De afgelopen jaren is er vooral gezorgd voor continuïteit in de jeugdzorg na de decentralisatie. Nu dit gerealiseerd is, staan we voor de uitdaging om de zorg te hervormen door bijvoorbeeld meer aan gezondheidspromotie en (daardoor) preventie te doen. De jeugdzorg zorgt in samenspraak met de kinderen en onderwijs voor vroege onderkenning van problematiek en bedenkt passende oplossingen die aansluiten bij de wensen en behoeften van de jongere en het gezin. De zorgvoorzieningen van de gemeente volgen de vraag en passen bij de problematiek waarvoor ze bedoeld zijn.

De decentralisaties van de zorg in Denemarken hebben geleerd dat het noodzakelijk is om eerst te investeren in de zorg voordat er besparingen gerealiseerd worden. Daarom wil GroenLinks de komende jaren extra investeren in de jeugdzorg

Wat gaan we veranderen?

Het aantal kinderen dat intensieve zorg nodig heeft, moet verminderd worden. Er komt meer aandacht voor preventie en professionals krijgen meer ruimte om de problemen aan te pakken en op te lossen. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Wegwerken van wachtlijsten](#)

Op dit moment zijn er flinke wachtlijsten. Het wachten op hulpverlening kan de problemen die kinderen hebben vergroten, waardoor het beroep op en de wachtlijsten voor intensievere zorg stijgt. Voor kinderen, die intensievere zorg nodig hebben zal altijd passende zorg beschikbaar zijn.

➤ [Verlengde jeugdhulp voor jongvolwassenen](#)

We verlengen de jeugdzorg tot 23 jaar voor jongeren boven de 18, wanneer zij nog niet goed zijn voorbereid op hun toekomst. Dit betekent dat de jongere tenminste een plek om te wonen, een vorm van inkomen, een vorm van dagbesteding en een sociaal netwerk moet hebben.

➤ [Minder drempels voor GGZ-hulp jongvolwassenen](#)

Voor jongeren tot 23 jaar aan wie GGZ-hulp wordt verleend, wil GroenLinks de eigen bijdrage afschaffen. De financiële effecten van de huidige eigen bijdrage in de GGZ-zorg levert veel jongeren stress op en kan zorgen voor terugval naar zwaardere vormen van hulp.

➤ [Ook samenspraak in de jeugdzorg](#)

Elke jongere van boven de 12 krijgt een belangrijke stem in zijn of haar behandeling. We maken ook meer gebruik van de expertise van mensen die jeugdhulp hebben gehad. Hiermee wordt er minder over dan mét jongeren gesproken en wordt de zorg effectiever.

➤ [Betere ondersteuning voor professionals](#)

We streven naar verlaging van de werkdruk voor professionals, zodat er meer ruimte komt voor bijscholing, onderlinge samenwerking, kennisuitwisseling en innovatie.

➤ [Betere afstemming in het sociaal domein](#)

Problemen die kinderen hebben, staan vaak niet op zichzelf. Bij de behandeling van de kinderen, wordt ook de sociale omgeving van het kind betrokken, zodat de zorg effectiever kan zijn.

Zorg en ondersteuning op maat

In 2015 is de gemeente, op de thuisverpleging na, volledig verantwoordelijk geworden voor de maatschappelijke ondersteuning en welzijn. In Zoetermeer is fors bezuinigd op de maatschappelijke ondersteuning, die volgens de nieuwe wet uitgaat van wat mensen zelf kunnen oplossen. Veel mensen hebben dit onder andere ervaren doordat er veel minder uren huishoudelijke hulp worden verstrekt.

Vaak wordt een behoefte aan maatschappelijke ondersteuning veroorzaakt door het niet zelfstandig kunnen voorzien in basisbehoeften (dak boven het hoofd, voldoende te eten, veiligheid), die ieder mens heeft. De maatschappelijke ondersteuning op basis van eigen kracht is pas effectief wanneer deze problemen eerst opgelost worden. Daar wil GroenLinks aan werken.

GroenLinks wil dat mensen een zelfstandig leven kunnen leiden en volwaardig kunnen meedoen in de samenleving. De gemeente moet daarvoor de noodzakelijke maatschappelijke ondersteuning bieden. Geen mens is hetzelfde, dus voor ieder mens zoeken we naar de beste oplossing.

Wat gaan we veranderen?

We gaan de maatschappelijke ondersteuning in Zoetermeer veranderen, door de basisbehoeften, wensen en mogelijkheden van mensen centraal te stellen. De ondersteuning die we bieden, pakt de kern van het probleem aan. We zorgen voor een welzijnsinfrastructuur die mensen op weg helpt en perspectief biedt. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Regelgeving wordt eenvoudiger](#)

In de regelgeving van de gemeente komt alleen te staan hoe mensen wél aanspraak kunnen maken op ondersteuning. Als mensen zelf met een haalbare oplossing komen, dan nemen we die over. Gemeentelijke regels die oplossingen in de weg staan, schaffen we af. Mantelzorgers worden beter betrokken bij het vinden van een oplossing en worden afdoende ondersteund.

➤ [Niemand wordt nog aan zijn lot overgelaten](#)

Mensen hebben het recht om zelf te bepalen hoe zij hun leven inrichten en dus ook om WMO-ondersteuning wel of niet te accepteren. Maar we laten mensen nooit los. Mensen kunnen bijvoorbeeld afzien van ondersteuning (met een eigen bijdrage), omdat zij grote financiële problemen hebben. In zulke gevallen moeten we deze problemen ook aanpakken. Waar mogelijk gaan we soepel om met regels, die een

echte oplossing in de weg staan. De welzijnswerkers krijgen meer mogelijkheden om met mensen in contact te komen en in contact te blijven.

➤ [Hulpmiddelen worden maatwerk](#)

Het assortiment van de gecontracteerde aanbieder mag nooit meer bepalen welk hulpmiddel wel of niet aangeboden kan worden. We doen zaken met meerdere aanbieders voor hulpmiddelen, zolang ze maar het gevraagde maatwerk kunnen leveren. We sturen voortdurend op verbetering van de dienstverlening van de aanbieders.

➤ [Welzijnswerk wordt versterkt](#)

Het welzijnswerk en opbouwwerk keert terug in de wijken. De welzijnswerkers worden de ogen en de oren van de gemeente in de wijken. In iedere wijk komen laagdrempelige sociale wijkcentra, waar mensen met hun vragen en problemen terecht kunnen en doorgeleid worden naar de juiste instantie.

➤ [Toegankelijkheid komt op orde](#)

Zoetermeer wordt een toegankelijke gemeente, want ook mensen met een handicap moeten volwaardig mee kunnen doen.

➤ [Fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden voor hulpverleners](#)

Bestaanszekerheid van hulpverleners is belangrijk. Zodat deze mensen een fatsoenlijk loon kunnen verdienen, baanzekerheid hebben en hun klanten de noodzakelijke kwaliteit kunnen bieden.

Iedereen een fatsoenlijk bestaan

Niemand kiest voor een leven in armoede en toch moeten we constateren dat maar liefst 15% van de inwoners in Zoetermeer in armoede leeft. Naast dat welvaart eerlijker verdeeld moet worden, heeft armoede ook grote gevolgen voor andere domeinen als zorg en werk. GroenLinks wil dat de gemeente zijn rol pakt om te zorgen dat niemand in armoede leeft.

Een kind mag nooit de dupe zijn van de financiële situatie van zijn ouders. Ieder kind moet zich even goed kunnen ontwikkelen als leeftijdsgenoten. Met de start van het kindpakket, op initiatief van GroenLinks, is er de afgelopen periode een eerste stap gezet om dit te realiseren.

GroenLinks wil dat er gestopt wordt met het straffen van mensen die gewoon pech hebben gehad, of een verkeerde keuze hebben gemaakt. Zulke straffen hebben voor de hele samenleving negatieve gevolgen, want mensen die alleen maar bezig zijn met overleven, raken vaak aangewezen op dure voorzieningen. Met vroegtijdige en eenvoudige ondersteuning kunnen mensen zelf de regie over hun leven houden.

Wat gaan we veranderen?

GroenLinks wil dat iedereen een fatsoenlijk bestaan heeft. Dit betekent dat stress vanwege de financiële situatie zoveel mogelijk wordt weggenomen. Kinderen mogen sowieso niet de dupe zijn van het gezin waarin ze opgroeien. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Schuldhelpverlening net even anders](#)

In veel gevallen zijn mensen in de schuldhelpverlening begonnen met een relatief kleine schuld. Niet zelden draagt de overheid bij aan de schuldengroei. De gemeente

kan beter de schuld direct aflossen en een afbetalingsregeling organiseren. In bijzondere gevallen kan er ook terugbetaling plaatsvinden door het leveren van een maatschappelijke bijdrage. Hulpverleners krijgen een bureaucratievrij budget om maatwerk te leveren, zodat hulpverlener en cliënt samen kunnen bepalen wat de cliënt nodig heeft. In de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties worden het voorkomen en aanpakken van schuldenproblematiek opgenomen.

➤ [Passende ondersteuning op basis van besteedbaar inkomen](#)

De minimaregelingen stoppen bij 120% van de bijstandsnorm, terwijl armoede ook optreedt boven deze inkomensnorm. Door beter te kijken naar het besteedbaar inkomen leveren we maatwerk aan deze groep mensen.

➤ [Uitbreiding kindpakket](#)

Op dit moment zijn er al veel voorzieningen in het kindpakket, maar om voor de kinderen echt een verschil te kunnen maken is verdere uitbreiding nodig.

➤ [Vereenvoudiging minima-regelingen](#)

Ongeveer eenderde van de mensen die aanspraak maken op minimaregelingen worden op dit moment niet bereikt. We gaan aan de slag, zodat deze mensen wel de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.

➤ [Meer aandacht voor ZZP'ers](#)

Ook onder ZZP'ers komt armoede voor. Zij vallen vaak buiten de minimaregelingen. Veel oorspronkelijk medewerkers zijn ZZP'er geworden. GroenLinks wil dat er voor deze groep voorzieningen komen om de nood te verzachten.

➤ [Bijstand met perspectief](#)

GroenLinks is tegen een verplichte tegenprestatie, waarmee mensen gedwongen worden om te werken met een uitkering, zonder dat dit leidt tot een zelfstandig inkomen. We verzetten ons tegen werken zonder loon voor mensen met een bijstandsuitkering als verdienmodel voor werkgevers.

➤ [Humane reactivering](#)

Cliënten van de gemeente worden humaan en respectvol behandeld. Reactivering mag geen straf zijn. Mensen die ver afstaan van de arbeidsmarkt stimuleren we om vrijwillig actief deel te nemen aan de samenleving.

➤ [Reactivering ook voor niet-uitkeringsgerechtigden](#)

Niet-uitkeringsgerechtigden, met arbeidsverleden, hebben geen aanspraak op een uitkering bijvoorbeeld omdat de partner een inkomen heeft. Omdat dit vaak tot grote financiële en sociale problemen leidt, worden deze mensen ook bij hun reactivering ondersteund.

Betaalbaar en prettig wonen

In Zoetermeer zullen in de komende 10 tot 15 jaar minimaal 10.000 woningen bijgebouwd worden. GroenLinks staat achter deze ambitie gezien de grote behoefte aan met name sociale huurwoningen, koop- en huurwoningen voor middeninkomens en jongerenwoningen. Dit betekent wel dat Zoetermeer “verdicht” wordt, want we willen niet bouwen in een weiland. Hierbij is het streven om industrie (met relatief veel transport) naar de buitengrenzen van de gemeente te verplaatsen en om kantoren te concentreren langs doorgaande wegen, waar woningbouw niet voor de hand ligt. Het overkappen van de A12 kan mogelijk de leefbaarheid verbeteren. De groei van de

stad vraagt ook om groei van werkgelegenheid en dat kost ook ruimte. Wonen en werken zal dus meer samen moeten gaan.

Tevens zal geïnvesteerd moeten worden in de verduurzaming van de woningmarkt. Naast het realiseren van de duurzaamheidsdoelstellingen zorgen deze investeringen er ook voor dat de lasten van mensen naar beneden gaan en ze zorgen voor een impuls in de werkgelegenheid.

Wat gaan we veranderen?

GroenLinks wil dat iedereen betaalbaar en prettig kan wonen. Het streven is om de wachttijd voor sociale huurwoningen te verlagen tot maximaal twee jaar. Daarnaast moet elke nieuwbouwwoning energieneutraal zijn en bij renovaties wordt minimaal energielabel B gerealiseerd. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Kortere wachttijd voor sociale huurwoning](#)

De gemeente maakt afspraken met corporaties voor meer nieuwbouw van sociale huurwoningen om de wachttijden terug te brengen.

➤ [Zoetermeerse voorwaarden bij projecten](#)

Bij de bouw van nieuwe woningen staan de Zoetermeerse doelstellingen voorop. Dit betekent bouwen voor met name jongeren, de lage en middeninkomens en bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Zoetermeer.

➤ [Voorlichting als basis voor verduurzaming](#)

De gemeente start projecten om de inwoners beter te informeren over de positieve effecten van verduurzaming van hun woning.

➤ [Iedereen kans op duurzaam wonen](#)

De verduurzaming van bestaande particuliere woningen ondersteunt de gemeente met prestatieleningen. Of de gemeente staat in zulke situaties garant voor leningen, die particuliere eigenaren bij een bank aangaan. Dit kan bijvoorbeeld doordat de gemeente zich aansluit bij het landelijke Energiespaarfonds dat hiervoor al is opgericht.

➤ [Experimenteren met oplossingen voor langer zelfstandig wonen](#)

Veel ouderen willen langer thuiswonen, maar de mogelijkheden zijn beperkt. Er komen daarom experimenten met woonvormen tussen zelfstandig wonen en wonen in een verzorgings- of verpleegtehuis in.

➤ [Multifunctionele woonwijken](#)

Om de stad een economische impuls te geven is stedelijke bedrijvigheid in woongebieden belangrijk. Kleinschalige, ambachtelijke bedrijvigheid wordt geïntegreerd in de nieuwbouw die gaat plaatsvinden. Dat gaat dus ook om winkels.

Nieuw economisch elan

De afgelopen jaren heeft Zoetermeer een eenzijdig beleid gevoerd door in te zetten op grote leisure projecten, die veel ruimte vragen, weinig duurzaam zijn en relatief weinig werkgelegenheid creëren. De werkgelegenheid in Zoetermeer moet groter en diverser worden. Het economisch beleid in Zoetermeer zal zich meer moeten richten op de ontwikkeling en versterking van duurzaam midden- en kleinbedrijf binnen Zoetermeer. Zij zorgen voor een belangrijk aandeel van de banen, kennen de stad en

weten ook wat de leefomgeving nodig heeft. Dit zou hand in hand kunnen gaan met de grote behoefte aan ambachtelijke banen, die iedere innoverende economie heeft.

Zoetermeer zal meer moeten inzetten als voortrekker op het gebied van innovatie. Het DIF is daarvan een goed voorbeeld. Door onderwijs gericht op innovatie kan de innovatieve ondernemer daartoe geschoolde werknemers aannemen en kunnen stappen gezet worden in de verdere ontwikkeling van de nieuwe economie.

Tot slot zit er een groot economisch potentieel in de duurzaamheidssector. Door de stappen die GroenLinks wil zetten op het gebied van duurzaamheid en doorontwikkeling van natuur- en recreatiegebieden rondom de stad, kunnen er veel banen ontstaan. Door ondernemers maximaal te faciliteren kan er een wezenlijke bijdrage aan de werkgelegenheid gegeven worden.

Wat gaan we veranderen?

Zoetermeer maakt maximaal gebruik van de sterke punten van onze stad, de ligging in de regio, goede sociale en culturele voorzieningen, uitstekende bereikbaarheid, een groen en gezond leefmilieu en we gaan voor de kansen die beter passen bij de stad: groen, duurzaamheid, innovatie, en duurzaam MKB faciliteren. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Voorzieningen beter organiseren](#)

Door goede voorzieningen wordt de stad aantrekkelijker voor ondernemers. Dus we blijven de sociale, culturele en sportvoorzieningen verbeteren, zorgen voor een gezondere leefomgeving, en verbeteren de bereikbaarheid.

➤ [Ruimte voor duurzaam MKB](#)

GroenLinks wil dat de gemeente het MKB omarmt en zoveel mogelijk faciliteert in verduurzaming. Daarnaast verbindt de gemeente ondernemers met onderwijsinstellingen om een betere aansluiting tussen bedrijfsleven en de arbeidsmarkt te realiseren.

➤ [Nieuw stimuleringsfonds voor duurzame initiatieven](#)

Om duurzame en innovatieve startups te stimuleren gaat de gemeente samen met banken een stimuleringsfonds opzetten. Ook bij het inkoopbeleid van de gemeente kan meer rekening gehouden worden met het ruimte bieden aan kleinschalig MKB en innovatieve startups.

➤ [Duurzaam profiel uitdragen](#)

Zoetermeer kiest voor duurzaamheid in al haar facetten. Door samen met inwoners en ondernemers vol in te zetten op duurzaamheid ontstaat er uitstraling naar de buitenwereld dat Zoetermeer de stad is om aan duurzaamheid te werken.

➤ [Zoetermeer wordt fair-trade gemeente](#)

GroenLinks wil dat ook buiten de gemeentegrenzen mensen een bestaan op kunnen bouwen. Daarom wordt duurzaam inkopen naar een hoger niveau getrokken en maken we van Zoetermeer een fair-trade gemeente.

➤ [Herstel maatschappelijke werkgelegenheid](#)

Als gemeente geven we het goede voorbeeld door banen op het vlak van maatschappelijke dienstverlening, die in de loop der jaren zijn wegbezuinigd (zoals conciërges), weer in ere te herstellen.

➤ [Komst van glasvezelnet bevorderen](#)

Door de ontwikkelingen met het nieuwe werken, wordt er steeds meer thuisgewerkt. We spannen ons in om de verouderde IT-infrastructuur versneld te moderniseren.

De Groene Gemeente

Inleiding

Zoetermeer staat bekend als een groene stad, maar ook deze groene stad kent nog veel groene uitdagingen.

Allereerst omdat het aantal inwoners in Zoetermeer zal gaan groeien. Dat betekent dat er veel woningen bij zullen komen en die woningen moeten ergens gebouwd worden. De druk op de overgebleven groene ruimte zal daarom toenemen.

Hoe meer mensen, hoe meer wensen er zullen zijn over hoe de stad eruit moet gaan zien. Waar de een kan genieten van het zeldzame plantje dat tussen de stenen groeit, zal de ander mopperen dat er zoveel onkruid staat. Tegenwoordig wordt er niet voor niets bijna boom voor boom gestreden over de toekomst van het groen. Het stadsbestuur moet hierover regie gaan voeren.

Groen gaat over de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen. We zullen als stad alles op alles moeten zetten om de CO₂-doelstellingen van Parijs te halen en daarvoor maatregelen moeten nemen. De gemeente zal hieraan leiding moeten geven, bijvoorbeeld op het gebied van het verduurzamen van de woningen en het snel terugdringen van fossiel vervoer.

De stad moet klimaatbestendig gemaakt worden, want de klimaatverandering is nu al aan de gang. Wateroverlast en extreme hitte komen steeds vaker voor. Er zijn maatregelen nodig om deze problemen het hoofd te bieden.

Duurzaamheid is meer dan CO₂-reductie alleen. We zullen zuiniger om moeten gaan met grondstoffen en streven naar maximaal hergebruik. Daarbij moeten we de afvalstromen tot het minimum beperken.

Een groene stad is een natuurlijke stad. Dus een gemeente vol met biodiversiteit. Natuur en biodiversiteit hebben we nodig voor onze eigen overleving. Denk bijvoorbeeld aan de bijen, die we nodig hebben voor de bestuiving van onze gewassen. Het heeft geen zin om de CO₂-doelstellingen te halen en niet tegelijkertijd de biodiversiteit te behouden. We zullen dus ook moeten investeren in behoud en ontwikkeling van natuurgebieden, waar de natuur zoveel als mogelijk zijn gang kan gaan. Deze natuurgebieden zijn onze hotspots voor biodiversiteit en ook een graadmeter voor de gezondheid van onze leefomgeving.

Groen betekent dus ook gezondheid, welzijn en veiligheid voor mens, plant en dier. De lucht die we inademen, het voedsel dat we eten, het water dat we drinken, het water waarin we zwemmen en het geluid dat we horen, moet 100% veilig zijn.

Samen werken aan een klimaatneutraal Zoetermeer

We staan als Zoetermeer, inwoners, gemeente en bedrijfsleven, voor een grote opgave om aan de klimaatakkoorden van Parijs te kunnen voldoen. Om dit te kunnen realiseren is een actieve rol van de overheid nodig. Zowel door zelf de zaken op orde te hebben als door het stimuleren van duurzame initiatieven in de stad. Samen kunnen we het verschil maken.

De gemeente Zoetermeer heeft het afgelopen jaar mooie stappen gezet, maar veel is nog te vrijblijvend en het echt gevoel van urgentie ontbreekt nog. Daarnaast zijn er

nog veel inwoners en ondernemers die (financiële en praktische) drempels ervaren om een wezenlijke duurzame stap te kunnen zetten.

Dit betekent dat de gemeente aan de slag moet gaan met alle thema's rondom duurzaamheid, door het verkeer in de stad radicaal te vergroenen, te zorgen voor minder energieverlies van de bebouwde omgeving en meer ruimte te creëren in de stad voor duurzame energieopwekking.

Wat gaan we veranderen?

GroenLinks wil dat de gemeente op elk terrein een actieve rol vervult, en verduurzaming niet aan het toeval overlaat. Want alleen door in verduurzaming van wonen, mobiliteit en bedrijvigheid te investeren kunnen we onze doelstellingen behalen. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [De gemeente geeft het voorbeeld](#)

Voor alle gemeentelijke eigendommen en gebouwen, wordt een verduurzamingsplan uitgevoerd om als gemeentelijke organisatie voor 2030 aan de doelstellingen van Parijs te kunnen voldoen.

➤ [Meer ruimte voor duurzame energie-opwekking](#)

Er worden gebieden aangewezen waar zonnepanelen of windmolens geplaatst kunnen worden. Er moet hierbij gezocht worden naar locaties die het woongenot en de natuur niet ernstig verstoren.

➤ [Verduurzamingsafspraken met woningcorporaties](#)

Met woningbouwcorporaties worden afspraken gemaakt over verduurzaming van de woningbouw. Gestreefd wordt naar label A+ in 2030.

➤ [Het aantrekken van duurzame bedrijven](#)

De gemeente gaat duurzame bedrijven naar de stad halen. Bij voorkeur in combinatie met het binnenhalen van opleidingen op het gebied van duurzame ontwikkeling.

➤ [Hulp bij duurzame investeringen](#)

De gemeente helpt inwoners door bij de vergunningverlening voor duurzame investeringen geen vergoeding (leges) te vragen. De gemeente gaat inwoners helpen met subsidies en zorgt voor de oprichting van een stimuleringsfonds voor duurzame investeringen.

➤ [Verduurzaming van het dak van de stad](#)

Zoetermeer heeft een enorm oppervlak aan platte daken dat efficiënter benut kan worden voor energiebesparing en energie-opwekking. De gemeente gaat deze verandering aanjagen.

➤ [Aardgasvrije nieuwbouw en transformatie van bestaande woningen](#)

Nieuwe woningen die in Zoetermeer worden gebouwd zullen niet meer worden aangesloten op aardgas. Voor de bestaande woningen gaan we aan de slag om die voor het bereiken van de doelen van Parijs van het aardgas af te krijgen.

➤ [Regionale energie- en klimaatstrategie](#)

Zoetermeer neemt het initiatief om in regionaal verband te komen tot een energie- en klimaatstrategie, waarin overheden en maatschappelijke organisaties samenwerken om de klimaatdoelen te halen. Onderdelen van de strategie zijn een aanpak voor energieneutraal en aardgasvrij wonen, ruimtelijke inpassing van duurzame energie-opwekking, klimaatadaptatie en duurzame mobiliteit.

Groene mobiliteit

Mobiliteit van mensen en goederen is noodzakelijk; een vlotte doorstroming van verkeer wenselijk. Mensen moeten nu eenmaal naar werk of school, en willen zich in hun vrije tijd kunnen verplaatsen. Goederen moeten van A naar B gebracht worden. GroenLinks wil wel dat deze mobiliteit zo min mogelijk belastend is voor milieu, mens, dier en natuur.

In Zoetermeer is de doorstroming van het wegverkeer vergeleken met andere steden uitstekend. Ons lightrail-netwerk is uniek. Voor het langzaam verkeer is echter nog veel verbetering mogelijk. De stad heeft ook te maken met toenemende parkeerproblematiek. Met de voorgenomen groei van de stad zal de vraag naar vervoer en parkeerruimte alleen maar groter worden.

Daarom zal het verkeer radicaal vergroend moeten worden door het meer aanbieden van alternatieve groene vervoersmogelijkheden zoals te voet, per fiets en het openbaar vervoer.

Wat gaan we veranderen?

Mensen moeten de vrijheid hebben om te kiezen voor duurzaam vervoer. Daarom geven we prioriteit aan maatregelen, die deze duurzame keuze aantrekkelijk maakt. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Versnelling aanleg laadvoorzieningen elektrische auto's](#)

Zoetermeer wordt koploper waar het gaat om elektrisch rijden. Het afwezig zijn van laadpunten mag geen reden meer zijn om niet te kiezen voor een elektrische auto.

➤ [Voorrang voor de fiets](#)

We verbeteren de fietsroutes in de stad met de nadruk op het veilig en snel kunnen doorrijden. Bij verkeerslichten krijgen fietsers zoveel als mogelijk prioriteit. Bij slecht weer verkorten we waar dat kan de wachttijd bij verkeerslichten. We ontwikkelen een interlokaal netwerk voor snelle elektrische fietsen.

➤ [Meer bewaakte fietsenstallingen](#)

Bij alle belangrijke OV-knooppunten komen bewaakte fietsenstallingen. Daar waar twee uur gratis parkeren wordt aangeboden, zullen altijd ook voldoende bewaakte fietsenstallingen zijn.

➤ [Minder en schone vrachtwagens in de stad](#)

Er wordt gezocht naar een efficiëntere manier van bevoorrading, zodat het gebruik van vrachtwagens in de stad wordt teruggedrongen. Ook worden op termijn alleen nog de schoonste vrachtwagens toegelaten tot het centrum en de woonwijken.

➤ [Verbetering van het Openbaar Vervoer](#)

Wij zijn voor de realisatie van lightrail-verbindingen van Zoetermeer naar Rotterdam en Delft. We gaan de transitie naar het gebruik van elektrische bussen versnellen. Uiteraard eerst in de stad zelf.

➤ [Speciaal vervoer](#)

We gaan aan de slag met creatieve oplossingen voor betaalbaar openbaar vervoer op momenten dat de vraag laag is en het rijden met grote lege bussen dus geen zin heeft. Initiatieven om ook op incurante tijden duurzaam, maar betaalbaar vervoer aan te bieden worden omarmd en ontwikkeld.

Luchtkwaliteit

De luchtkwaliteit is van levensbelang voor de gezondheid van onze inwoners. Met name in stedelijk gebied is de luchtkwaliteit (stikstofverbindingen, fijnstof) vaak onvoldoende. Dit wordt veroorzaakt door een combinatie van uitstoot van schadelijke stoffen, afkomstig van industrie, wegverkeer, scheepvaart, aanvoer vanuit het buitenland, maar ook door bewoners (open haard, vuurkorven). De luchtkwaliteit is ook van invloed op de biodiversiteit. Veel planten- en diersoorten verdwijnen, of zijn al verdwenen, door de luchtverontreiniging.

De luchtkwaliteit voldoet in Zoetermeer niet aan de normen van de WHO (World Health Organisation), dat zijn de meest strenge gezondheidsnormen die er bestaan voor luchtkwaliteit. De luchtkwaliteit wordt in Zoetermeer niet gemeten, maar aan de hand van rekenmodellen bepaald. Waar inwoners langs drukke wegen het roet op de gevels kunnen zien, is vaak twijfel over de juistheid van deze berekeningen. Mensen vertrouwen de berekeningen niet en denken terecht dat het erger is. Volgens diezelfde berekeningen duurt het nog 10-15 jaar en misschien wel langer, totdat de luchtkwaliteit aan de WHO-normen zal voldoen. Een schone lucht vinden wij een grondrecht en daarom streven we ernaar dat Zoetermeer zo snel mogelijk aan de normen van de WHO kan voldoen.

Wat gaan we veranderen?

Pas als we aan de WHO-normen voldoen spreken we in deze stad van schone lucht. Dat bereiken we door een combinatie van uitstoot beperkende maatregelen, voorlichting, en slimme inrichting en gebruik van de openbare ruimte. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Schoon rijden bevorderen](#)

Naast maatregelen om het elektrisch rijden te bevorderen, gaan we aan de slag met stimulerende maatregelen om vervuilende diesels die in de stad rondrijden, versneld van de weg te halen.

➤ [A12 overkappen](#)

We streven ernaar om, aansluitend op de al bestaande plannen voor de Afrikaweg, de A12 zoveel als mogelijk te overkappen.

➤ [Meten van de luchtkwaliteit](#)

Door het meten van de luchtkwaliteit weten we beter waar de maatregelen het meest nodig zijn, maar ook waar mensen zich geen zorgen meer hoeven te maken.

➤ [Inrichting van het openbare groen](#)

We richten het openbare groen zo in, dat het groen en de bomen ons maximaal beschermen tegen belangrijke bronnen van luchtvervuiling.

➤ [Beter beschermen van kwetsbare locaties](#)

Kwetsbare locaties, zoals plekken waar kinderen buiten spelen, worden ontwikkeld op plaatsen waar de luchtverontreiniging zo laag mogelijk is. We zijn voortdurend op zoek naar oplossingen om de verontreiniging op nieuwe en bestaande locaties zo klein mogelijk te houden.

➤ [We doen mee aan de rookvrije stad](#)

De rookvrije stad streeft ernaar om het roken op openbare plaatsen te beperken. Dat stimuleert tegelijkertijd de bewustwording over het belang van schone lucht.

➤ [Verminderen van uitstoot van houtrook](#)

Houtrook is een onderschatte, maar, vooral in steden, een belangrijke oorzaak van luchtvervuiling. We gaan daarom werken aan bewustwording en streven naar gedragsverandering.

➤ [Vuurwerkvrije zones](#)

Tijdens oud en nieuw is sprake van onverantwoord hoge concentraties van vervuilende stoffen in de lucht. We gaan door met het pleiten voor vuurwerkvrije zones.

Groen in de stad

Het groen in de stad zuivert onze lucht, beschermt ons tegen stedelijke opwarming (hittestress) en zorgt ervoor dat overtollig regenwater beter opgevangen kan worden. In het groen leven planten en dieren, waarmee wij onze leefomgeving delen. Soorten die wij zelf nodig hebben voor ons voortbestaan, zoals bijen en hommels, of soorten die ons kunnen waarschuwen wanneer het niet goed gaat met onze leefomgeving. Het groen in de stad hebben we ook nodig om ons te ontspannen en te spelen. Verder hebben we groen nodig om gezond te blijven, dus om ons goed te voelen.

Zoetermeer staat bekend als een groene stad en dat willen wij zo houden en versterken. Want het groen in en rondom de stad is van levensbelang voor onze toekomst. Zeker als Zoetermeer de ambitie om verder te groeien gaat waarmaken. De groene stad die wij voor ogen hebben is ook een stad waarin mensen trots zijn op hun leefomgeving, waar mensen de weldadige koelte van bomen in plaats ervaren en waar mensen samenwerken om de stad groen en leefbaar te houden, een stad waar je graag wil wonen en werken.

Wat gaan we veranderen?

GroenLinks wil het behouden en versterken van het groen in de stad vooropstellen, want groen in de stad is van levensbelang. Wij willen daarom van het huidige groenbeheer af, dat door geldgebrek en incidenten wordt gestuurd en soms zelfs per boom wordt bepaald. Ons groenbeheer is planmatig met een visie op de toekomst en komt door draagvlak en met respect voor plant en dier tot stand. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Groenverbeteringsplannen](#)

We maken per wijk groenverbeteringsplannen, waarin we samen met de inwoners afspreken hoe het groen eruit komt te zien. Het beheer, de ontwikkelingen en besluiten (zoals kapvergunningen) worden getoetst aan het plan en verlies aan groen wordt gecompenseerd. Wij maken voortaan onderscheid tussen verschillende typen groen met afzonderlijke doelen. Zo zorgen we ervoor dat we allemaal blijven profiteren van het groen in de stad.

➤ [Speelgroen ontwikkelen](#)

Het speelgroen moet een veilige, uitdagende en schone omgeving bieden om te kunnen spelen en sporten. Dat groen vinden we vooral terug in de wijkparken en op speelplekken. In iedere wijk moeten kinderen in dit groen kunnen spelen.

➤ [Leefgroen verbeteren](#)

Het leefgroen betreft het groen dat het straatbeeld bepaalt, dus de bomen en het groen dat iedereen ziet, wanneer je een winkel, bedrijf of gewoon iemand in de stad

bezoekt. Dat groen is het visitekaartje van onze stad en moet er goed verzorgd uitzien.

➤ [Klimaatgroen ontwikkelen](#)

Het klimaatgroen is groen dat we in de stad gaan aanbrengen, om hitte en wateroverlast in de wijken te bestrijden. Dit groen kan met elk ander type groen gecombineerd worden.

➤ [Natuurgroen beschermen](#)

Natuurgroen is het groen waar de natuur zijn gang mag gaan en waarmee we dus de biodiversiteit beschermen. Dat groen richten we zo in dat we er zo weinig mogelijk onderhoud aan moeten doen. Het geldt dat we zo besparen gebruiken we voor het onderhoud van de andere soorten groen.

➤ [Groen behouden we samen](#)

Door de groei van de stad en de klimaatverandering zal iedereen moeten werken aan het leefbaar en betaalbaar houden van de stad. Bijvoorbeeld, door het tegelvrij maken van de tuinen in de stad, blijft de regenwaterafvoer betaalbaar. De opwarming van de stad kun je bijvoorbeeld afremmen door het realiseren van daktuinen en groene gevels. De gemeente ondersteunt en stimuleert maatregelen die op particuliere grond genomen worden.

Natuur

In de gemeentepolitiek wordt meestal geen onderscheid gemaakt tussen natuur en groen. Maar als het over groen gaat in de politiek, gaat het bijna altijd over groen voor mensen en niet over groen voor de natuur. Veel mensen, waaronder ook groene politici, vinden bijvoorbeeld brandnetels in het stadspark niet fijn. Maar brandnetels zijn voor veel diersoorten wel van levensbelang. In de bebouwde kom van een groene stad komen gelukkig nog veel verschillende planten- en diersoorten (biodiversiteit) voor, die zich prima kunnen redden. Maar veel andere soorten, vaak de meest kwetsbare soorten, vind je alleen op het platteland, de parken en natuurgebieden buiten de stad. Hoe dan ook, de natuur binnen en buiten de stad moet goed beschermd worden, want door de natuur in en rondom onze stad te beschermen, beschermen we onze eigen leefomgeving.

Mensen in de stad leven vaak letterlijk en figuurlijk op grote afstand van de natuur. Naarmate deze afstand groter wordt, wordt het moeilijker om natuur te kennen, te begrijpen en te waarderen. Natuur- en milieueducatie is daarom van groot belang voor het behoud van onze toekomst met de natuur.

Wat gaan we veranderen?

In Zoetermeer willen we het contact van de bevolking met de natuur herstellen. Dit doen we vanuit het besef dat we onderdeel van de natuur zijn en ons voortbestaan uiteindelijk afhankelijk is van wat de natuur ons heeft te bieden. We zorgen voor een optimale stadsnatuur en zetten ons in voor de verbetering en het herstel van de natuur rondom de stad. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Natuur- en milieueducatie in ere herstellen](#)

De natuur- en milieueducatie door de gemeente wordt nieuw leven ingeblazen, want om concrete doelen voor de natuur te realiseren heb je draagvlak en goed geïnformeerde bewoners nodig. Op wijkniveau zullen wijktuinen hier een belangrijke bijdrage aan gaan leveren.

➤ [Herstel van natuur en biodiversiteit](#)

In de ring van parken rond Zoetermeer, gaan we de natuurwaarden versterken en verbeteren. We laten het oppervlak van natuurgebied groeien en beschermen die gebieden goed. Want contact met de natuur krijg je pas als je wildernis ook vlakbij huis kunt ervaren.

➤ [Agrarische natuur bevorderen](#)

Grootschalig natuurherstel in het landbouwgebied rond Zoetermeer is noodzakelijk. De milieuproblemen die we door de landbouw ook in de stad ervaren, zoals luchtverontreiniging en bodemdaling die veroorzaakt wordt door mest en ontwatering van de polders, moeten juist daar aangepakt worden. Op eigen grondgebied van de gemeente, in de Meerpolder, geven we het goede voorbeeld door het ondersteunen en stimuleren van grondgebonden biologische landbouw, en gaan we daar alsnog een weidevogelreservaat te realiseren.

➤ [Metropoolpark ontwikkelen](#)

Op de lange termijn transformeren we de parken en landbouwgebieden rond Zoetermeer naar een duurzaam grootschalig metropoolpark, rijk aan biodiversiteit en aantrekkelijk om te ontdekken. Een natuur- en recreatiegebied van internationale betekenis die als economische motor zal dienen voor de stad Zoetermeer, dat daarin functioneert als het stedelijk cultureel centrum van het Metropoolpark.

➤ [Blauwalg aanpakken](#)

We gaan met het Hoogheemraadschap in gesprek om het water van de Zoetermeerse Plas zo snel mogelijk te ontkoppelen van het met meststoffen vervuilde polderwater. Alleen zo kan de overlast door blauwalgen in de Zoetermeerse Plas verdwijnen.

➤ [Natuur beter beschermen](#)

Verlies aan biodiversiteit wordt een geldige reden om een plan niet door te laten gaan. We maken een rode lijst van kwetsbare soorten die in Zoetermeer voorkomen, deze soorten worden extra beschermd. Bij het isoleren van woningen, zorgen we voor duurzame oplossingen voor de verblijfplaatsen van vogels en vleermuizen, die in de woningen leven.

Dierenwelzijn

Veel dieren leven al millennia lang samen met de mens, als voedselvoorziening, maar ook als werkdier of gezelschapsdier. Voor deze dieren hebben we dan ook een speciale verantwoordelijkheid. Zonder mensen zouden deze dieren niet of moeilijk voor zichzelf kunnen zorgen. Dus moeten wij de zorg geven die aan ons is toevertrouwd en we moeten erop toezien dat de dieren daarbij een dierwaardig bestaan hebben.

Dieren die in het wild leven verdienen ook onze zorg. Bij wilde dieren moeten we echter wel de wildheid respecteren en juist terughoudendheid betrachten bij het ingrijpen in natuurlijke processen. Wilde dieren kunnen desondanks in de knel komen door menselijke tussenkomst. Het is dan van belang dat de dieren passende hulp krijgen aangeboden.

Wat gaan we veranderen?

Dierenwelzijn is een verantwoordelijkheid van iedereen, maar de gemeente gaat inwoners en dierenwelzijnorganisaties actief ondersteunen, zodat deze de

noodzakelijke zorg aan de dieren kunnen bieden. De gemeente maakt beleid om dierenleed te bestrijden en te voorkomen. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Wethouder verantwoordelijk voor dierenwelzijn](#)

We maken één wethouder verantwoordelijk voor het dierenwelzijn. Zodat het voor iedereen duidelijk is, bij wie je moet zijn als het welzijn van dieren in het geding is.

➤ [Geen nieuwe \(intensieve\) veehouderij in Zoetermeer](#)

In de laatste niet bebouwde polder van Zoetermeer, de Meerpolder, is geen ruimte voor uitbreiding van intensieve veehouderij. In deze polder willen we juist de ontwikkeling van grondgebonden biologische landbouw en agrarisch natuurbeheer (met weidevogelreservaat) stimuleren.

➤ [Geen jacht en schadebestrijding op gemeentelijk grondgebied](#)

Plezierjacht en schadebestrijding laten we in principe niet toe op grondgebied dat eigendom is van de gemeente. Alleen wanneer sprake is van een noodsituatie, kan beperkt afschot toegestaan worden.

➤ [Meer en betere hondenuitrenvelden in de stad](#)

Voor honden is het belangrijk dat ze met soortgenoten kunnen spelen. Honden voeden elkaar op. Ze kunnen dan bovendien hun energie beter kwijt. Hierdoor socialiseren ze beter en zijn er minder opvoedproblemen. Er moeten daarom meer uitrenvelden komen. Zo hebben we in de wijken ook minder overlast van loslopende honden. Het onderhoud van de huidige uitrenvelden wordt verbeterd, zodat ze hondvriendelijker zijn en het hele jaar gebruikt kunnen worden.

➤ [Bijstand voor huisdieren organiseren](#)

Als mensen het sociaaleconomisch moeilijk hebben, kan dit ten koste gaan van de zorg voor de huisdieren die ze bezitten. Deze huisdieren mogen daar niet het slachtoffer van worden. Bovendien willen we geen toename van zwervedieren in onze gemeente. De gemeente zorgt voor passende ondersteuning van haar inwoners en/of dierenwelzijnsorganisaties om dierenleed te voorkomen.

➤ [Opvang van \(wilde\) dieren verbeteren](#)

De gemeente ondersteunt organisaties als dierenasiels, de egelopvang en de dierenambulance, zodat zij hun werk met betrekking tot het redden en opvangen van ontsnapte, gewonde of zieke dieren kunnen blijven doen.

➤ [Geen roofvogelshows meer](#)

Roofvogels zijn geen huisdieren en zouden net als wilde circusdieren niet als attractie geëxploiteerd mogen worden. Daarom werkt de gemeente niet mee aan evenementen, waarbij roofvogels geëxploiteerd worden.

Circulaire economie en afval

Dat grondstoffen ooit op zullen raken, weten we al lang. Een van de manieren om dat tegen te gaan is hergebruik. GroenLinks zet vol in op het realiseren van de circulaire economie. Dat betekent dat producten en grondstoffen opnieuw worden gebruikt. In een circulaire economie is er geen sprake meer van afval, maar van een gesloten kringloop van materialen. We doen dat door de principes van verminderen van afval, opnieuw gebruiken van materialen en hergebruik als grondstof. We streven niet alleen naar het sluiten van de cirkel, maar ook naar het verkleinen daarvan. Dat wordt in Zoetermeer een grote uitdaging, want met het huidige beleid gaat Zoetermeer de

afvalnorm van het Rijk op korte (2030) en lange termijn (2050) niet halen. Hierdoor dreigt een lastenverhoging voor onze inwoners.

Dus: zo veel mogelijk hergebruik in en door de stad. Hier moeten gemeente, bedrijven én bewoners gezamenlijk de schouders onder zetten.

Wat willen we bereiken?

Nederland wil in 2050 volledig circulair zijn. Om dat te bereiken moeten we in 2030 de helft van alle grondstoffen opnieuw gebruiken. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [De gemeente koopt lokaal en 'circulair' in](#)

De gemeente gebruikt haar inkoopkracht om de circulaire economie lokaal aan te jagen. We stellen een actieplan op over duurzaam en circulair inkopen. Ons doel is dat de gemeente in 2022 minimaal 25 procent duurzaam en circulair inkoopt.

➤ [Hergebruik maaisel](#)

Het maaisel van de groenvoorzieningen laten we bewerken tot compost, houtchips en biologische kringloopproducten of isolatiemateriaal voor bouwprojecten.

➤ [Stimuleren en ontwikkelen van circulaire economie](#)

Bewoners en bedrijven ontplooiën initiatieven die bijdragen aan een circulaire economie. GroenLinks ondersteunt deze initiatieven door nieuwe financieringsmodellen te organiseren. Ook bieden we mogelijkheden om te experimenteren.

➤ [Minder restafval](#)

In 2020 is er maximaal 130 kg restafval per jaar per persoon, zodat we op termijn aan de rijksnormen kunnen voldoen. We verbeteren de inzameling zodat mensen vanzelfsprekend de meest duurzame oplossing kiezen.

➤ [Aan het werk met repair-café's](#)

We gaan het initiatief voor repair-café's in Zoetermeer uitbreiden en versterken. Werken in een repair-café wordt een geaccepteerde vorm van alternatieve werkgelegenheid.

➤ [Regionale aanpak circulaire economie](#)

In regionaal verband (bijvoorbeeld de MRDH) wordt verkend welk aanbod van grondstoffen uit afval er beschikbaar is, of kan komen, en welke bedrijven interesse hebben in het toepassen van deze grondstoffen in bestaande of nieuwe productielijnen.

De open gemeente

Inleiding

Een open samenleving biedt iedereen de kans om te zijn wie je bent en te zeggen wat je vindt. GroenLinks staat voor een Zoetermeer waarin iedereen zich thuis en veilig voelt. We gaan respectvol met elkaar om en geven iedereen altijd een kans. Als we als samenleving willen groeien, moeten we ons allemaal in elkaars problemen, gevoelens en opvattingen durven inleven.

Om dit te kunnen bereiken wil GroenLinks dat burgers meer te zeggen krijgen over de plek waar ze leven, wonen, werken en ontspannen. Wij willen dat mensen mee kunnen praten en mee kunnen denken over de beslissingen die hen raken en we ondersteunen initiatieven van burgers ter verbetering van hun eigen buurt. We willen dat de gemeente naar hen luistert. Samen zoeken we naar nieuwe manieren van discussie en samen zoeken we naar oplossingen voor problemen in Zoetermeer. Iedereen wordt gehoord: mondige burgers die makkelijk meepraten, maar ook inwoners voor wie meepraten minder vanzelfsprekend is.

Een open samenleving betekent ook een gastvrije samenleving. Zoetermeer biedt mensen die op de vlucht zijn voor oorlog of onderdrukking een veilige haven. Tijdens hun procedure zijn vluchtelingen onderdeel van onze gemeente. Dat vraagt inzet van henzelf, maar ook van ons als lokale samenleving. GroenLinks wil burgers actief betrekken bij de vestiging van vluchtelingen. We bestrijden racisme en discriminatie van migranten, vrouwen en (seksuele) minderheden of mensen met een beperking. In een open en gastvrije samenleving moeten we ons allemaal thuis kunnen voelen.

Bij een open stad hoort ook een levendig cultureel aanbod. Wij zijn trots op ons lokale culturele erfgoed en zorgen daar goed voor.

Kunst stelt vragen bij wat we dachten zeker te weten. Kunst verbeeldt werelden die er niet zijn. Kunst verrijkt ons leven en geeft glans aan ons bestaan. Maar kunst kan ook bijdragen aan ontspanning, ontmoeting en zelfontplooiing, bijvoorbeeld als mensen zingen in een koor, schilderles nemen of dansen in een groep. GroenLinks vindt het daarom belangrijk dat alle kinderen al jong toegang hebben tot cultuur, uiteraard onafhankelijk van het inkomen van hun ouders.

In de vrije tijd van de Zoetermeerse inwoner neemt ook sport een belangrijke plek in. Sport zorgt niet alleen voor gezonde burgers, maar ook voor de broodnodige sociale cohesie en brengt kinderen normen en waarden bij. Binnen onze stadsgrenzen is er een ruim sportaanbod op wijk- en stadsniveau en zorgen we voor voorzieningen die aansluiten bij de behoefte van de inwoners.

Tot slot willen inwoners in Zoetermeer ook ontmoetingsplekken en momenten hebben om bij elkaar te kunnen komen. GroenLinks wil een divers aanbod aan evenementen en ontmoetingsplekken. Een hoogwaardig stadscentrum, een succesvol festival en uitnodigende ontmoetingsplekken verhogen de leefbaarheid in de stad. Bovendien is het goed voor de economie en werkgelegenheid in de stad.

Wij vinden het ontoelaatbaar dat inwoners zich onveilig voelen in hun eigen omgeving of dat ze worden weggepest of mishandeld. Om de veiligheid op straat te waarborgen, moet de politie daadkrachtig optreden tegen overlast en criminaliteit. Samen met de politie moet de gemeente werken aan veilige buurten en ingrijpen daar waar het misgaat. Maar het voorkomen van criminaliteit is nog beter. We zetten in het bijzonder in op het voorkomen van problemen als gevolg van radicalisering en

polarisatie. Want we zijn trots op onze open en vrije samenleving: die waarden moeten we beschermen.

De gemeente is er voor haar inwoners

Het doel van inspraak is om inwoners beter te betrekken bij de besluitvorming van de gemeente. Maar inwoners willen niet alleen betrokken worden, maar ook zelf invloed hebben op de uitkomst. We spreken dan van samenspraak. Maar betrokkenheid is niet hetzelfde als invloed, zodat samenspraak vaak tot teleurstelling leidt.

Er worden steeds nieuwe regels bedacht om inwoners te betrekken. Zo kan in Zoetermeer bijna ieder besluit door een meerderheid van de inwoners teruggedraaid worden en kunnen burgerinitiatieven ingediend worden. Hier wordt wel opvallend weinig gebruik van gemaakt.

De huidige wetgeving zorgt ervoor dat inwoners vaak niet ontvankelijk zijn (juridisch hoeft niets met de inspraak gedaan te worden) en dat juridische bezwaren bijna altijd ongegrond zijn. Samenspraak gaat daarom meer over de regels dan over betrokkenheid. Tegenstanders die weten hoe je de regels wel kunt gebruiken, worden door voorstanders vaak als lastposten gezien. Hierdoor worden tegenstellingen tussen voor- en tegenstanders uitvergroot.

GroenLinks wil dat de mening van inwoners serieus genomen wordt, dat de gemeente inwoners helpt en ondersteunt om invloed te hebben op de besluitvorming. Dat is een gemeente die duidelijk is over welke onderwerpen inwoners mee kunnen beslissen, maar ook duidelijk is over de afweging die politici maken bij de beslissingen die zij moeten nemen.

Wat gaan we veranderen?

Wij streven naar een samenleving, waarin mensen het gevoel terugkrijgen dat ze echt wat te vertellen hebben over hun eigen leefomgeving en hun stad. Maar ook dat inwoners kunnen begrijpen dat een gemeente het niet iedereen altijd naar de zin kan maken. Dat vraagt om een gemeentebestuur dat zich open en kwetsbaar durft op te stellen, maar ook moeilijke besluiten durft te nemen en daarover verantwoording aflegt. Voorbeelden van maatregelen zijn.

➤ [Van samenspraak naar beginspraak](#)

Hoe eerder mensen betrokken worden bij het bedenken van plannen hoe beter. Beginspraak vooraf is beter dan samenspraak achteraf. Maar niet alle plannen lenen zich in gelijke mate voor beginspraak. Daarover wekken we dan ook geen valse verwachtingen.

➤ [Right to challenge en Right to bid](#)

Bewoners- of bewonersorganisaties moeten de ruimte krijgen om voorstellen te doen aan de gemeente om publieke taken over te nemen. De gemeente zorgt voor de randvoorwaarden en de benodigde financiën. De gemeente blijft politiek eindverantwoordelijk voor de bereikte resultaten, maar vult haar rol terughoudend in om maximaal de ruimte te bieden.

➤ [Iedereen is ontvankelijk en bezwaren hebben grond](#)

Mensen hebben recht op een eerlijke inhoudelijke reactie op hun klacht of bezwaar. Een duidelijk antwoord is 1000 maal sterker dan een juridisch ontwijkend antwoord. Daarvoor stimuleren we verandering van houding en gedrag bij medewerkers, bestuurders en raadsleden.

➤ [Adviesraad voor samenspraak](#)

In plaats van de samenspraakgroep komt een per verordening ingestelde onafhankelijke adviesraad naar het model van de al bestaande adviesraad voor het sociaal domein.

➤ [In iedere wijk komt een inlooppunt](#)

In elke wijk is er een inlooppunt, waar je met jouw vragen, idee, of probleem terecht kunt. Het inlooppunt helpt direct of zorgt ervoor dat de juiste instanties de zaak behandelt. Raadsleden krijgen regelmatig verslag over de afhandeling van de aangebrachte onderwerpen.

➤ [Kinderen en jongeren praten mee](#)

We betrekken onze jeugd actief bij alles wat er voor hen wordt georganiseerd of wat hen raakt en stimuleren hen om zelf initiatieven te nemen.

Ieder mens telt mee

In het Zoetermeer van GroenLinks telt en doet iedereen gelijkwaardig mee. Iedereen mag er zichzelf zijn en zichtbaar zijn in de publieke ruimte. Dat klinkt allemaal vanzelfsprekend, maar dat is het helaas niet. Discriminatie en uitsluiting op basis van afkomst, geloof, leeftijd, geslacht, beperking en seksuele voorkeur blijven hardnekkige problemen. Te vaak worden mensen behandeld als 'de ander', alsof ze er niet bij horen. Waar er tegenwoordig misschien minder bewust onderscheid gemaakt wordt, is het onbewust onderscheid maken nog steeds een hardnekkig probleem. Dat heeft te maken met subtiele dingen, zoals een toilet voor gehandicapten dat tijdelijk geblokkeerd wordt door goederen, omdat toch bijna nooit iemand van dat toilet gebruik maakt.

GroenLinks kijkt niet als eerste naar de verschillen, maar juist naar de kracht die diversiteit ons biedt. In Zoetermeer zetten we ons in voor een actief beleid rond diversiteit en participatie. Hierbij werken we samen met organisaties die de veelkleurigheid van de stad vertegenwoordigen. Tevens streven we ernaar dat 'nieuwkomers' zich welkom voelen in Zoetermeer en dat Zoetermeeders deze diversiteit verwelkomen.

Wat gaan we veranderen?

De gemeente gaat proactief aan de slag met het tegengaan van elke vorm van discriminatie en geeft daarbij zelf het goede voorbeeld. Daarnaast zorgen we ervoor dat vluchtelingen maximaal worden ondersteund in de integratie. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Roze stembusakkoord](#)

De gemeente sluit samen met maatschappelijke organisaties een akkoord om heikele kwesties op het gebied van de emancipatie van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders, queers, en interseksuelen (LHBTQI's) binnen een jaar te gaan aanpakken.

➤ [We worden weer trots op diversiteit](#)

De gemeente organiseert minimaal een keer per jaar een groot evenement over diversiteit in al haar aspecten.

➤ [De gemeentelijk organisatie wordt diverser](#)

Het personeelsbestand van de gemeente bestaat voor minimaal 5% uit mensen met een arbeidshandicap of afstand tot de arbeidsmarkt. We geven iedereen een kans om bij of voor de gemeente te werken, bijvoorbeeld door anoniem solliciteren in te voeren.

➤ [Onze opdrachtnemers en subsidiepartners omarmen diversiteit](#)

We verlangen van onze subsidiepartners en opdrachtnemers dat ze diversiteit omarmen en bevorderen. In de overeenkomsten die we sluiten, wordt dit bindend vastgelegd.

➤ [Laagdrempelige loketten](#)

We zorgen voor laagdrempelige inlooppunten waar (nieuwe) inwoners in vertrouwelijkheid met hun problemen terecht kunnen en waar zij verder geholpen worden.

➤ [Integratie doen we weer samen](#)

De gemeente zorgt vanaf de eerste dag voor eenvoudig toegankelijke activiteiten en cursussen voor statushouders. Deze activiteiten en cursussen staan niet alleen open voor deze groep, maar ook voor andere inwoners, die ook behoefte hebben aan deze activiteiten. Dit doorbreekt verschillen en zorgt dat Zoetermeer een verbonden stad wordt.

Een sterke cultuursector

Cultuur is belangrijk, voor de persoonlijke ontwikkeling van alle Zoetermeeders en ook voor de samenhang in de stad. Cultuur vermaakt, ontspant, ontroert, prikkelt en verrast. Cultuur toont ons andere werelden en andere levens en zet aan tot denken. Door deel te nemen aan cultuur ontmoeten mensen elkaar in de buurt en in de stad. Cultuur levert de stad ook aanzien en inkomsten op en maakt het leven en de openbare ruimte prettiger. Maar veel belangrijker nog: cultuur draagt bij aan het geluk en welzijn van alle Zoetermeeders.

In Zoetermeer moet kunst en cultuur toegankelijk zijn voor alle inwoners. Iedereen in de stad moet van cultuur kunnen genieten en dus moet het aanbod divers, aansprekend, toegankelijk en betaalbaar zijn voor het brede publiek. Wij willen meer jonge en innovatieve makers en mensen met uiteenlopende achtergronden een podium bieden. Huidige tradities zetten we hierbij niet zomaar overboord. Samen met de cultuurmakelaar zorgen we ervoor dat organisaties zich verder kunnen ontwikkelen.

Wat gaan we veranderen?

De gemeente ondersteunt culturele organisaties optimaal en denkt in mogelijkheden. Daarnaast ondersteunen we nieuwe initiatieven die de diversiteit bevorderen en daarmee kunst voor meer doelgroepen toegankelijk maken. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [We zorgen voor passende ruimte](#)

De gemeente zorgt dat er voldoende betaalbare ruimte is voor culturele verenigingen om hun activiteiten te kunnen ontplooiën. We zorgen voor efficiënt en multifunctioneel gebruik.

➤ [Kunst en cultuur wordt voor iedereen toegankelijk](#)

Culturele instellingen, zoals het Stadstheater, bieden onverkochte kaarten kosteloos aan voor mensen met een Zoetermeerpas.

➤ [We zijn zuinig op ons erfgoed](#)

We gaan zorgvuldig om met onze waardevolle gebouwen, interieurs en landschapselementen. Hierbij maken we gebruik van de kennis van de plaatselijke historische vereniging.

➤ [Versterken van de lokale omroep en media](#)

Lokale media zijn van belang voor de democratie. GroenLinks ondersteunt daarom de lokale omroep (radio en tv).

➤ [Cultuur ook vanaf jonge leeftijd](#)

GroenLinks wil meer en vaker Zoetermeerse kunstenaars en (hun) broedplaatsen laten bijdragen aan cultuureducatie. Zo bevorderen we het kunstonderricht op school.

➤ [Langere subsidierelaties](#)

GroenLinks wil dat culturele projecten die duidelijk een maatschappelijk effect hebben en door de inwoners gewaardeerd worden, voor meerdere jaren geld kunnen krijgen. Dit zorgt voor rust, herkenbaarheid en continuïteit. Daarnaast moet ruimte blijven voor vernieuwing.

➤ [We re-activeren mensen met culturele activiteiten](#)

GroenLinks onderzoekt hoe we vrijwilligers in de cultuursector en/of kunstenaars tegemoet kunnen komen. Hierbij kan gedacht worden aan een experiment met de combinatie van werk en bijstand.

➤ [Openluchttheater](#)

Een stad als Zoetermeer verdient een openluchttheater, waar natuur en cultuur samen kunnen komen.

Iedereen kan sporten

In de afgelopen decennia heeft onder andere de digitalisering ervoor gezorgd dat er steeds minder bewogen wordt. Voldoende bewegen is voor iedereen van levensbelang. Sporten in groepsverband bevordert ook de sociale cohesie in de stad en kinderen leren zo spelenderwijs normen en waarden.

GroenLinks wil daarom eenieder stimuleren om te sporten op zijn of haar niveau. Dit betekent dat we in Zoetermeer andere keuzes gaan maken. We zorgen voor faciliteiten die goed aansluiten bij de wensen en de mogelijkheden van de gebruiker. Daarnaast willen we voorzieningen dichtbij de mensen in de wijk organiseren en moet er ruimte zijn voor nieuwe initiatieven.

GroenLinks vindt zwemmen een basisvaardigheid die iedereen in een waterrijke stad hoort te beheersen. Een zwemdiploma voor elk kind en een recreatief zwembad is daarom noodzakelijk.

De combinatiefunctionarissen hebben hun nut voor het aanbrengen en onderhouden van verbinding en samenwerking tussen scholen en sportverenigingen meer dan bewezen. Deze bijzondere functie is daarom onmisbaar in iedere sportstad.

Wat gaan we veranderen?

GroenLink streeft naar een rechtvaardige verdeling van de financiële middelen om de basisfaciliteiten voor sport in de stad op orde te brengen. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Elk kind weer een zwemdiploma](#)

Financiële problemen van de ouders mogen geen reden zijn, dat kinderen geen zwemles krijgen. Volwassenen afkomstig uit landen zonder zwemcultuur worden aangemoedigd om de zwemvaardigheid van zichzelf en hun kinderen op peil te krijgen.

➤ [Meer openbare speelvelden](#)

Steeds meer inwoners zoeken een speelveld waar zij veilig en ongeorganiseerd kunnen sporten. We werken samen met stichtingen als de Johan Cruyff Foundation en de Richard Krajicek Foundation om meer van deze voorzieningen te realiseren.

➤ [Sportfaciliteiten voldoen aan de behoefte van de gebruikers](#)

Bij de (ver)bouw van een sportlocatie moet de gebruiker centraal staan. De accommodaties voorzien in de behoefte van alle gebruikers, dus ook ouderen, gehandicapten etc. Ze zijn dus, veilig, functioneel en duurzaam.

➤ [Betere ondersteuning van vrijwilligers](#)

We moeten in Zoetermeer zeer blij zijn met alle vrijwilligers die sportverenigingen bestieren. De gemeente zorgt voor passende ondersteuning van de vrijwilligers die dat belangrijke, vaak complexe werk doen.

➤ [Meer combinatiefunctionarissen](#)

Het aantal combinatiefunctionarissen wordt uitgebreid, zodat nog meer kinderen hun geliefde sport kunnen ontdekken.

➤ [Aandacht voor de individuele sporter](#)

We zorgen voor veilige en goed onderhouden routes voor trimmers, fietsers en skaters. We gaan zorgen voor meer openbare sportvoorzieningen in de wijken, die aansluiten bij de lokale behoefte.

Levendige wijken

Na een periode van individualisering ziet GroenLinks de behoefte aan ontmoetingsplekken weer groeien. Buurtcentra, wijkrestaurants en evenementen zorgen voor verbinding tussen mensen en brengen sfeer in de stad. Tevens helpen ze bij het voorkomen van overlast en het tegengaan van eenzaamheid.

De afgelopen jaren is de binnenstad versterkt, maar zijn de wijken achtergebleven door bezuinigingen. GroenLinks wil de binnenstad blijven versterken, maar daarnaast vooral meer aandacht geven aan de wijken. Dit doen we samen met inwoners, ondernemers en organisaties om te komen tot prettige en sfeervolle wijken.

Op het gebied van evenementen wil GroenLinks dat de huidige evenementen toegankelijk worden gemaakt voor een breder publiek. Tevens wil GroenLinks dat er meer evenementen komen die nieuwe doelgroepen weten aan te boren en willen we meer ruimte voor kleinere evenementen in de wijk.

Wat gaan we veranderen?

We gaan investeren in onze stads- en wijkcentra en geven dit vorm samen met onze inwoners, organisaties en ondernemers. Daarnaast zorgen we dat onze evenementen voor een breder publiek toegankelijk worden. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Buurtcentra keren terug](#)

We zorgen dat er buurtcentra komen waar verschillende maatschappelijke functies bij elkaar komen, geschikt voor alle leeftijden. Samen met lokale organisaties en vrijwilligers zorgen we dat er een invulling komt, die aansluit bij de behoefte van de wijk. Deze centra dragen als ontmoetingsplek bij aan de bestrijding van eenzaamheid.

➤ [Divers evenementenbeleid](#)

Om de diversiteit van het aanbod van evenementen te bevorderen, krijgen meer organisaties de kans en het budget om zelf een evenementenprogramma te organiseren.

➤ [In iedere wijk een sociaal restaurant](#)

Er komen sociale restaurants in elke wijk en we streven daarbij naar de komst van restaurants die vegetarische en biologische, lokale geproduceerde producten aanbieden.

➤ [Vastgoedeigenaren investeren mee](#)

We gaan aan de slag met de vastgoedeigenaren om te (blijven) investeren in de (wijk)winkelcentra. Hierbij zullen we vooral aandacht geven aan duurzame investeringen en maatschappelijk verantwoorde initiatieven. We accepteren geen leegstand en nemen maatregelen om verloedering door leegstand tegen te gaan.

➤ [Meer dansgelegenheden](#)

In Zoetermeer zijn weinig uitgaansgelegenheden waar gedanst kan worden. Samen met ondernemers en inwoners zoeken we naar passende locaties.

Een veilige leefomgeving

GroenLinks wil dat iedereen zich veilig voelt in zijn stad. Hierbij zorgen we dat er maximaal wordt ingezet op preventie en we handhaven als mensen over de scheef gaan. Het is belangrijk dat we als gemeente op de hoogte zijn van wat er speelt in wijken en gaan daarom samen met politie, welzijn, jeugd- en jongerenwerk, vrijwilligers en mensen op straat samen aan de slag om criminaliteit en overlast aan te pakken. Kwetsbare mensen moeten kunnen rekenen op onze bescherming.

Om je veilig te kunnen voelen moeten ook voorzieningen op orde zijn. Verlichting moet werken, afvalbakken moeten tijdig worden geleegd en er moeten voldoende veldjes zijn waar honden uitgelaten kunnen worden. Signalen vanuit de buurt dat het onderhoud onvoldoende is, worden tijdig opgepakt.

Voor ronselaars, haatpredikers, pooiers, loverboys en anderen die misbruik maken van niet-weerbare mensen, heeft GroenLinks geen begrip. Met politie en justitie kiezen we hier voor een strenge aanpak.

Bij de zogenoemde 'veelplegers' is dat niet voldoende: naast aanpak door politie en justitie moeten ook reclassering en hulpverlening samenwerken om deze mensen weer 'op de rails' te krijgen.

Wat gaan we veranderen?

GroenLinks wil dat voorzieningen, zoals het openbaar groen en buurthuizen, in de wijk weer op niveau worden gebracht en dat er wordt gehandhaafd wanneer mensen over de schreef gaan. Tegelijkertijd beschermen we de mensen die het minst weerbaar zijn. Voorbeelden van maatregelen zijn:

➤ [Onderhoudsniveau omhoog](#)

Kapotte verlichting, afval op straat en kapotte stoeptegels moeten snel aangepakt worden. Want verloedering trekt verloedering aan. De gemeente moet adequaat reageren op signalen uit de maatschappij.

➤ [Stopformulieren](#)

GroenLinks pleit voor het gebruik van zogenaamde stopformulieren. Dat beschermt agenten en betrokkenen, tegen wederzijdse vooroordelen.

➤ [Heldere prioriteiten](#)

Bij handhaving geeft GroenLinks prioriteit aan (huiselijk) geweld, aanpak van radicalisering en discriminatie.

➤ [Extra aandacht voor kwetsbare groepen](#)

Kwetsbare groepen (zoals ouderen, mensen met een beperking, LHBTQI-ers, kinderen met sociale problemen) verdienen bescherming. Gemeente en instanties moeten meer werk maken van voorlichting aan en eventueel ook training in weerbaarheid van deze groepen. Omgekeerd moeten politie en instanties meer oog krijgen voor wat mensen uit deze groepen nodig hebben.

➤ [Modern coffeeshopbeleid](#)

GroenLinks blijft voorstander van experimenteren met gecontroleerde productie van softdrugs. Zolang de 'achterdeur' van coffeeshops illegaal is, houden we namelijk een probleem met georganiseerde drugscriminaliteit.

➤ [Oud en nieuw wordt weer een feest](#)

Mens en dier hebben veel overlast van illegaal en consumentenvuurwerk. Om oud en nieuw voor iedereen tot een feest te maken wil GroenLinks een vervolg geven aan het eerste grote stadsvuurwerk. We blijven ons inzetten voor meer vuurwerkvrije zones in de stad.

Kiezen en delen (hoe gaan we dat betalen?)

Inleiding

Zoetermeer staat er als oorspronkelijke groeistad, financieel gezien gunstig voor. In vergelijking tot de meeste steden van deze grootte is er relatief veel ruimte voor investeringen, zonder dat dit tot onoverkomelijke budgettaire problemen zal leiden. Dit is ook gebleken in de afgelopen twee raadsperiodes. Tijdens het hoogtepunt van de internationale financiële crisis moesten en konden flinke bedragen afgeboekt worden op de nog lopende grondexploitaties. Ondanks het restrictief budgettair beleid dat gevoerd werd, was er wel degelijk ruimte voor grote investeringen en het college wist toch altijd met een sluitend begrotingsvoorstel te komen. Wij gaan er dus vanuit dat waar de politieke wil bestaat om veranderingen in de begroting door te voeren, dit mogelijk moet zijn.

Duurzame besparingen op lange termijn

We hebben een ambitieus programma gericht op verandering en daarvoor zullen ook budgettaire keuzes gemaakt moeten worden. Veel van onze veranderingen zullen op de lange termijn tot besparingen leiden, omdat onze voorstellen bovenal duurzaam zijn. Voor veel maatregelen geldt dan ook dat de kost voor de baat uitgaat. We zullen eerst moeten investeren in verandering om hier later de vruchten van te plukken.

Begrotingsevenwicht op korte termijn

Omdat de begroting over een tijdshorizon van een raadsperiode in evenwicht moet zijn, kan het toch noodzakelijk zijn dat er gedurende de raadsperiode principiële keuzes gemaakt moeten worden. Hoe dan ook zal er dus nooit meer geld uitgegeven kunnen worden dan de gemeente binnenkrijgt. Zoals we al hebben aangegeven bij de inleiding van dit verkiezingsprogramma, verandert dit niets aan onze ambities. Als we geen hele stap kunnen nemen, dan nemen we een halve stap, maar de verandering zal er komen.

Lokale lasten maken we liever niet zwaarder

De totale begroting van Zoetermeer gaat in 2018 over een bedrag van 383 miljoen euro. De inkomsten van de gemeente worden voor 60% bepaald door uitkeringen van het Rijk. Hierop heeft het gemeentebestuur weinig invloed. Slechts 9% van de inkomsten is afkomstig van de onroerendezaakbelasting (OZB). Daarnaast zijn er nog voor 6% inkomsten uit lokale heffingen en leges, die in veel gevallen slechts kostendekkend zijn. De overige inkomsten betreffen niet structurele inkomsten. GroenLinks wil de lokale lasten voor onze burgers niet verzwaren, en onderschrijft het huidige beleid dat de woonlasten slechts de inflatie mogen volgen.

Een stijging van de opbrengst van de OZB met 1%, levert de gemeentelijke schatkist, "slechts" 330.000 euro per jaar op, dat is minder dan 0,1% van de begroting en betekent een bedrag van gemiddeld 6 euro per jaar per huishouden. Omdat een eventuele stijging van de OZB ook aan strenge regels is gebonden kunnen met een stijging van de OZB structurele tekorten, die in de miljoenen kunnen lopen, zoals bij de jeugdzorg, nooit opgevangen worden. Het heeft daarom ook geen zin om daarvoor de lokale lasten te verhogen, maar kan beter gekozen worden voor ombuigingen.

Maar we gaan wel beter kijken naar de verdelingseffecten van het gevoerde beleid. Als het koste wat kost gelijk houden van de lasten leidt tot bijvoorbeeld hogere eigen bijdragen voor kwetsbare groepen (bijvoorbeeld ouderen, WMO- en jeugdzorg cliënten) en deze groepen dus met onevenredige grote lastenverzwaringen te maken krijgen, dan gaan we kijken, hoe we deze lasten eerlijker kunnen delen.

We stoppen verspilling

De gemeente is een overheidsorganisatie die een groot scala aan wettelijke taken moet uitvoeren. In grote organisaties wordt de begroting van het volgende jaar bepaald door de begroting van het voorafgaande jaar, ongeacht of het budget volledig besteed kon worden, of dat er structurele tekorten zijn.

In beide gevallen leidt dat tot verspilling. Verspilling van budget dat niet ingezet kan worden voor nieuwe taken, dan wel verwaarlozing van eigendommen en investeringen, zodat er later meer budget nodig is om de desinvesteringen teniet te doen. Ook is het blijven uitvoeren van taken, zonder dat daar nog behoefte aan is, of noodzaak voor bestaat, een veel voorkomende vorm van verspilling in grote organisaties. GroenLinks wil dat minstens iedere raadsperiode onderzocht wordt of verspillingen uit de begroting gehaald kunnen worden. Dat zijn we aan onze kiezers verplicht. Dat geeft namelijk kansen voor verandering.

Ook moet uit de begroting duidelijk gaan blijken, welke uitgaven echt onvermijdelijk zijn (wettelijke taken) en welke uitgaven in het kader van het publiek belang gedaan worden, maar door politieke prioriteiten bepaald worden. Bij de eerste categorie beperkt de politieke invloed zich tot de wijze van uitvoering van het werk in al haar facetten, bij de tweede categorie kan in het uiterste geval zelfs besloten worden om taken af te stoten (het afstoten van een zwembad, besloten in 2013 waar GroenLinks expliciet tegen heeft gestemd!) of juist nieuwe taken te adopteren (het bouwen en onderhouden van een gymhal, besloten in 2016).

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Zoetermeer heeft een rekenkamercommissie die geacht wordt de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid te onderzoeken. De onderzoeken die de rekenkamercommissie uitvoert gaan hier zelden over en dringen meestal niet door tot de kern van de zaak. De onderzoeken blijven steken in beschouwingen over de vraag of college en gemeenteraad onderling en met derden wel goede afspraken hebben gemaakt. Dat is zeker een aspect van doeltreffendheid van beleid, maar de onderzoeken komen in het geheel niet of te weinig toe aan de bereikte resultaten, in relatie tot de daarvoor ingezette budgetten.

GroenLinks wil dat de raad meer invloed krijgt op de controle van de doeltreffendheid en doelmatigheid van de begrote werkzaamheden, zodat zulke verspillingen, of niet doelmatig beleid, eerder aangepakt kunnen worden. Daarom zal de rekenkamercommissie, meer dan nu het geval is, haar rol anders op moeten pakken.

Duurzaamheid loont

Als tegenhanger van de vervuiler betaalt, kiezen wij voor duurzaamheid loont. Dat wil zeggen dat inwoners moeten merken dat het loont om duurzame keuzes te maken. Daartegenover staat dat bewust vervuilen ook wat mag kosten.

Geen taken van het Rijk over de schutting

De gemeente mag niet de dupe worden van onhaalbare bezuinigingen die de Rijksoverheid ons bij decentralisaties oplegt. De leefbaarheid in de stad moet voor iedereen gewaarborgd zijn. In VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten) verband spreken we het rijk aan op hun verantwoordelijkheid om passende middelen te bieden bij de taken die de gemeente van het rijk moet uitvoeren. Dit geldt in de komende raadsperiode in het bijzonder voor de gevolgen van de invoering van de omgevingswet voor de gemeente en haar inwoners.

Wij kiezen voor duurzaamheid en zijn sociaal

Wij geven geen steun aan voorstellen voor investeringen die de verandering die GroenLinks beoogt in de weg staan. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de komst van de inmiddels afgeblazen Holland Outlet Mall.